

Mina RƏŞİD

QARABAĞ

...Bircə söz yazılmışdı önündəki qapının üzərinə. Onun üçün Qarabağ tək-cə söz deyildi. Ona görə əl atıb açdı qapını. Ürəyi atlandı doğma sözün havasından. Elə bildi, qapını açanda doğma torpağa qədəm basacaq, şəhid atasının qəbrini qucaqlayacaq, dəmir vaqonda, qərbləkdə can vermiş anasının laylasını duyaçaq... Nə biləydi başına gələcəkləri...

İçəri keçdi, üzündə sevinc, qəlbində ümid. Elə həyəcanlı ki, işıqdan gözləri parlayırdı. O an qarşısına bir qadın çıxdı, üz-gözündən kinküdrət tökülürdü. Üzünə nə qədər süni təbəssüm versə də, alınmırdı. Əsl küpəgirən qarı idi, durmuşdu qarşısında. Ancaq onun gözləri işıqdan tutulmuşdu. Eybəcər, xain, xəbis üzləri görmək istəmirdi. Qarabağa gəlmişdi... Sonra üzü nursuz, elə o küpəgirən qarı kimi rola girmiş ruhsuz-cansız başqa birisi gəldi. İlahi, o, Qarabağ adının izi ilə gəlib hara çıxmışdı, bu doğma sözün arxasında nə qədər yad, yalançı, xain adamlar varmış, gözlərinə inana bilmirdi... Demə, qapının üzərində yazılmış Qarabağ sözü saxta bir reklam imiş. Onun kimi təmiz ürəkli, yurd nisgilli adamları tora salıb haqqını tapdalamaq, ədalətsizlik, nankorluq varmış bu reklamın arxasında...

...Onun üçün adamlar da Qarabağdı, yurdun bir parçasıdı, havasıdı, suyudu. Amma, sən demə, adını Qarabağ qoymaqla dönüb Qarabağ olmazmış adam, lap qarabağlı olsa da...

...Özünü bir anda bayıra atdı və baş götürüb qaçdı qaça bildikcə. Hava çox isti idi. Amma onu yandıran yalançı, yandırıcı "Qarabağ" havası idi. Gözlərindən süzülən isti göz yaşları od kimi yanağını yandıırırdı... Birdən dayandı, özünə baxdı, ağlamaqımı? Kimsənin yanında ağlamazdı. "Bu da keçər"- deyə, tez özünü ələ aldı. Və o çirkin adamlardan, zalım düşməndən Qarabağı azad etməliyik, mütləq edəcəyik deyə, düşündükcə özünə gəldi...

TƏZƏ QONŞU

Qapıbir qonşumuz köçüb gedəndən sonra təzə qonşularımız gəlməliydi. Onlarla bağlı xəyal qurmağa başladım. Ancaq yaxşı şeylər düşündüm. Düşündüm ki, nəhayət, bir insafli adam, sadə bir ailə gələr qonşuluğumuza, üzü soyuq məhləmizə...

Artıq yeni qonşularımız gəlsə də, üzlerini hələ görməmişdim. Bir-iki gün keçmiş səbrim çatmadı. İstiqanlıyam axı, elə bu üzdən də soyuqqanlılardan çəkmədiyim qalmayıb... Qapılarını döydüm. Gəlinə, "Xoş gəldin", dedim, təzə evlərinə xeyir-dua verdim. Dedim, nəse lazım olsa, biz bu evdə, lap yaxındayıq. Amma gəlinin üzündəki soyuq, özündənrazı ifadəni ilk baxışdan hiss etdim...

...Bir neçə gün keçdi, təzə qonşularımız həmişə boz, sakit məhləmizə bir canlılıq gətirdilər. Əllərində top, qarşılılarına kim çıxdı, oynadılar, atıldılar, düşdülər. Gecə saat 2-yə qədər səsləri küçədən kəsilmədi. Topları birinin pəncərəsindən içəri, birinin evinin üstünə, həyətinə düşdü... Heç kim onlara güldən ağır söz demədi. Bizim də balaca, amanat qapımıza o ki var top vurdular. Bir səhər evin böyük xanımına zarafatla gülə-gülə: "Qapımızı niyə sındırırsınız?" dedim. Yaşlı xanım ədayla: "Əccəb eləyirik!" dedi. Quruyub qaldım... Elə hər şey də bu iki kəlmə kobud sözdən başladı. Amma yox, elə gələn gündən bu sevincək yolunu gözlədiyim qonşu bizi,

necə deyərlər, təftiş eləməyə başlamışdı. “Mədəni”, “müasir” adamlardı, daha biz onlara nə deyək, dayandıq durduğumuz yerdə. Amma o biri qonşular onları görəndən sonra yerlərində sakit dura bilmədilər. Onların cazibəsindən qurtulmaq elə də asan deyilmiş. Az qala hər gün həyətdə kabab çəkib bizi tüstüyə-dumana bürüyən, toyxana kimi çalçağırından evdə uşağımızı yatmağa qoymayan, kefi istəyəni eləyən təzə qonşu yaman şirin olmuşdu. Onlara baxıb illərlə eyni libasda gördüyüm qonşu qadın əyin-başını dəyişdi. Özünə fikir verməyən, üst-başı həmişə çirkli olan bir başqa qadın özünə əməlli-başlı əl gəzdirdi. Neçə ildə tanımadığım qonşu kişiləri küçəyə axışdılar. Sanki bu təzə qonşunu Allah bir sınaq kimi, adamların iç üzünü açmaq üçün bu məhləyə gətirmişdi. Həmişə sakit, fağır görünən bu adamlar əslində görüdükləri kimi deyillərmiş. Təzə qonşunu görəndən sonra onlara min bir yaxşılıq eləyən, xətir-hörmət saxlayan köhnə qonşuları unuttular. Bəziləri də “küpəgirən qarı”yla “maymaq qoca”ya dönüb lap tanınmaz hala düşdülər. Beləcə, bir ailə az qala bütün məhləni öz cazibəsinə aldı...

...Son vaxtlar ara bir az səngiyib. Təzə qonşu da daha burada bənd almaq istəmədi. Evi satıb köçməyə qərar verdi. Necə deyərlər, kələklə gələn küləklə gedər...

...Yenə köhnə hamam, köhnə tas. Amma qonşular köhnə olsa da, aralarında xətir-hörmət daha həmin kimi olmadı...

O UCA DAĞLAR

Bütün xeyirxah, yaxşı adamlara ithaf olunur...

Adam var, boyu uca olar, adam var, dikdabanla ucalar. Adam da var, nə boyu uca olar, nə də dikdabanla gəzər, fəqət könül dünyasında uca-uca dağlar yüksələr... Ancaq o, həmin dağlardan seyr etməz dünyanı. Sanki mələk qanadları ilə yalqızların qəlbinə enər, kimsəsizləri sevər, ehtiyaclarını əzizləyər... Biri min il də keçsə, onun nə etdiyini anlamaz, biri görməzlikdən gələr, başqası isə aşıq olar o könüldəki dağ ucalığına. İşıq işığa qovuşar.

Dünya işığa qərğ olar. Qaranlıq bundan qorxar, tez dikdabanlarını çıxararaq qaçıb bir küncə sıxılar və fürsət axtarar dünyanın işığını söndürməyə. Amma əsrlər, qərinələr dolanıb keçsə də, Böyük Yaradan eşqinə dünyanın işığı beləcə, onu sevən könüllərdə bərğ vurur və cahan zülmətə boyun əyməz...

YAXŞILIQ ETMƏK ARZUSU

...Bilmirdi neyləsin, bu nə hiss idi belə, onun qəlbinə yandırılıb-yaxırdı? Ömrü boyu kimsəyə yaxşılıq etməmişdi, bir könül sevindirməmişdi. İndi adam axtarır yaxşılıq eləməyə, xoş söz söyləməyə. Amma tərənə bilmir, dili söz tutmurdu. Neyləsin, necə yaxınlaşsın adamlara? Deyirlər, Allaha gedən yol insanların qəlbindən keçir. Amma o yeri bilmirdi, adamların əlindən tuta bilmirdi. Elə qəlbində yol gedirdi və bu yol boyunca elə xoşbəxt idi ki... Başqalarına sevinc payladıqca qəlbində fərəhdən qanad açırdı, yaxşılıq elədikcə bəxtəvər olurdu. Bu qoca, gücdən düşmüş vaxtında qəlbinə bir işıq düşmüşdü. İşıq ona yol göstərirdi...

DÜNYA BOYDA ÜRƏK

İllərdi qara divarlar arasında qalmışdı. Bircə dəfə üzü gülməmiş, qəlbi sevinməmişdi. Sanki təcrid olunmuşdu dünyadan. Onu nə hala salmışdılar belə?.. Düşünürdü, qəm-qüssə qəlbinə sıxırdı...

Bir gün dözmədi, açdı bağlı qapıları, yıxdı dünyayla arasındakı hasarları. Gülüşünü, sevincini, bir sözlə, özünü axtarmağa başladı. Tənhalıqdan bezmişdi, günə, havaya həsrət qalmışdı. O, ucsuz-bucaqsız, geniş çölləri sevirdi, uca dağları, yaşıl düzləri sevirdi. İndi bu çölü, düzü, dənizi, səmanı bağına basmaq istəyirdi. Özü bir damcı olsa da, dünya boyda ürəyi vardı...

XEYİRLƏ ŞƏRİN MÜBARİZƏSİ

Çox çirkin, qara qəlblı olduğundan şərə xidmət edirdi, onu əzizləyir, tərənnüm edirdi. Xeyiri yaxına buraxmırdı, ona meydan vermirdi. Xeyir onu əzizləyib yaxşılığa dəvət edincə çox qəzəblənərdi. Amma ürəyində ona qibtə edirdi. Xeyirin qəlbinin genişliyinə, üzündəki təbəssümə heyrətdən özünü saxlaya bilmirdi. Fəqət onun kimi olmaq istəmirdi. Sanki özünə xəyanət etmiş olardı onda, düşünürdü...

Beləcə, Şər həmişə alışıb-yanırdı. Xeyir isə öz işində idi. Üzündən təbəssümü də əskik olmazdı. Ən çətin günündə də işıq saçdı. Onda Şərin lap bağı çatlayırdı, az qala bütün dünyanı külə çevirmək istəyirdi. Amma gücü çatmırdı. Kindən, qəzəbdən artıq səsi də tutulmuşdu. Xeyirə baxdıqca od tutub yanırdı və axırda gücü özünə çatırdı. Bir küncə çəkilib zülüm-zülüm ağlamağa başlayırdı...

DÜNYA GENİŞDİ, SƏN DEMƏ...

...Ana, ana, mən sinif yoldaşımı fikirləşirəm. Arzuyla parka gedirəm, oynayıram. Sinif yoldaşlarımla hamısı mənim dostumdur...

Ana isə düşünür: Görən, nədən uşaqlıqda bu qədər saf ikən böyüdükcə dəyişir insan? Sevə bilmir başqalarını. Sanki ətrafına hasar çəkir, onu sevməyə də imkan vermir adamlara. Qorxur, çəkinir insanlardan. Şübhələnir, uzaq durur. Düşmən kimi baxır adamlara. Dünyası ailəsi və qohumlarından ibarət olur. Elə bilir, cahanda onlardan yoxdu, seçilmiş bir nəsil-dəndi. Onlardan başqa heç kim yaxşı deyil. Və bir gün öz doğmalarından xəyanət görüncə nə qədər yanlış düşündüyünü anlır... Yerə baxır, göyə baxır, ətrafa baxır, insanlara baxır. Və anlır ki, dünya genişdi, sən demə, onun düşündüyü qədər də dar deyilmiş...

